

El llenguatge

Com a esclaus

28/VIII/1979

Només uns esclaus poden treballar com a esclaus, només uns lleons poden lluitar com a lleons, només uns germans es poden estimar com a germans. Els haitians reduïts a l'esclavitud i venuts a la República Dominicana de què ens parlava l'altre dia el nostre company Espinàs hi treballen, tal com ell ens deia, com a esclaus justament perquè han estat sotmesos a aquesta trista condició, perquè són esclaus de debò. Els qui sense ésser esclaus es veuen obligats a treballar en unes condicions semblants, aquells treballen com esclaus, és a dir, com si fossin esclaus, encara que no ho siguin. Anàlogament, dels qui sense ésser lleons lluiten amb un coratge que es pot comparar al d'aquests terribles felins diem que lluiten com lleons. El terme com, doncs, indica comparació o semblança entre dues coses diferents i el conjunt com a expressa «en qualitat de» i s'aplica per tant a una persona o a una cosa de què es fa una afirmació que correspon a la seva condició o categoria. Sovint les persones reuneixen més d'una condició i el que fan, el que diuen i el concepte que mereixen varia d'acord amb aquesta condició diversa. Es quan diem d'un escriptor que com a poeta és molt bo però com a novel·lista mediocre o bé quan algú que té un càrrec públic especifica que allò que declara ho diu com a alcalde, com a secretari del partit, etc.

L'esquema que hem esbossat és, creiem, força clar. Si encara podem llegir continuament «com alcalde», «com president», «com ciutadà», etc, en lloc de com a alcalde, etc, és per simple falta d'informació de l'autor o per raons econòmiques (els correctors també han de cobrar). Però no es pot negar que hi pot haver casos dubtoses perquè la condició d'una persona la pot determinar justament la seva actuació, allò que fa o com ho fa. El mateix Espinàs ens deia que no hi ha un concepte precís d'esclavitud. Exactament. Aleshores, si consideràvem que unes persones són esclaves perquè treballen en les mateixes condicions que els esclaus —encara que «estricto sensu» no ho siguin— podríem dir-ne que treballen com a esclaus, perquè es justament el treball que els requeix a l'esclavatge.

Albert Jané